

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sveriges verksamhet under 2022

Bild på framsidan: köpt från Istock

Form: Marre Ahlsén

© Funktionsrätt Sverige 2023

Funktionsrätt är viktigare än någonsin

Vi har lämnat ett mycket intensivt år bakom oss – ett år då det varit viktigare än någonsin att påminna om mänskliga rättigheter, både här och i omvärlden. Sverige har haft riksdagsval och fått en ny regering. Inför och efter valet har vi uppmärksammat våra beslutsfattare på vikten av jämlik hälsa och behovet av förbättrade livsvillkor för personer med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar.

Utgångspunkten är att en jämlik hälsa bara går att uppnå om andra livsområden fungerar. Våra valfrågor handlade om en fungerande skolgång, om god och jämlik vård, tillträde till arbetsmarknaden och en trygg försörjning och om rätten till rättsskydd och rättshjälp. Efter valdagen har vi uppvakttat våra nyvalda beslutsfattare – statsråd och riksdagsledamöter.

Vid den årliga uppföljning av vår rapport "Respekt för rättigheter?" kunde vi notera ett par kliv framåt när det gäller Sveriges efterlevande av funktionsrättskonventionen.

Bland ljusglimtarna kan bland annat lyftas att Diskrimineringsombudsmannen nu tar emot anmälningar från enskilda om diskriminering, att rätten till personlig assistans har stärkts genom två lagändringar och att en utredning har tillsatts som ska undersöka hur statistik om barn och elever i skolväsendet kan inhämtas. I övrigt står det ganska stilla och vi kan till och med se en tillbakagång på vissa områden, exempelvis gällande stöd till personer med funktionsnedsättning att komma ut på arbetsmarknaden. Det sistnämnda är särskilt problematiskt i ett

samhälle där arbetslinjen betonas så starkt och där välfärdsstöden till den som inte kan arbeta alltmer ifrågasätts.

En central fråga som fått ytterligare aktualitet under året är statsbidraget till funktionsrättsorganisationerna. Faktum är att statsbidraget successivt urholkats under de senaste 15 åren parallellt med att efterfrågan på vår erfarenhet och kunskap ökar i jämn takt. Under de partiledarutfrågningar som vi arrangerade i våras svarade samtliga parter utom två att de var positivt inställda till att höja statsbidraget, och i valenkäten var det endast Moderaterna som fortfarande tvekade. Trots löften från politiken hade vi vid årsskiftet ännu inte sett något förslag i önskad riktning, men vi fortsätter att påminna om att statsbidraget är en absolut förutsättning för vårt viktiga arbete. I denna verksamhetsberättelse kan du läsa mer om vårt löpande intressepolitiska arbete!

Det är glädjande att ordet funktionsrätt för varje år får större genomslagskraft, idag vet de allra flesta vilka vi är och vad vi arbetar för – ett samhälle för alla. Låt oss fortsätta det arbetet med oförminskad kraft!

Elisabeth Wallenius
ordförande

Foto: Linnea Bengtsson

Uppföljning av rapporten Respekt för rättigheter?

Den 3 december 2019 lanserade Funktionsrätt Sverige rapporten "Respekt för rättigheter?" som utgör civilsamhällets granskning av hur Sverige efterlever FN:s funktionsrättskonvention. Rapporten togs fram i bred samverkan mellan organisationer som företräder rättighetsbärare – personer med funktionsnedsättning och organisationer för mänskliga rättigheter. I rapporten konstateras stora brister på en rad områden, men här finns också förslag på rekommendationer som riktar sig till regering, riksdag och beslutsfattare i regioner och kommuner. Sedan den första rapporten har vi hunnit göra tre uppföljningar, den senaste rapporten publicerades i december 2022. Uppföljningen kan betraktas som en aktuell men inte heltäckande översikt på funktionsrättsområdet i förhållande till de rekommendationer som togs fram 2019.

Begreppet funktionsrätt blir alltmer etablerat men vi ser ingen större framflyttning på funktionsrättsområdet i jämförelse förra året. Inom området barn, familj och utbildning ser vi snarare sammantaget en viss försämring under 2022. Den välkomna höjningen av sjuk- och aktivitetsersättningen har delvis ätits upp av ökade levnadsomkostnader, kommunala avgifter och ett nytt jobbskatteavdrag. Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning och deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden har snarare försämrats under året, men det finns ett antal ljusglimtar som är värda att lyfta.

- Diskrimineringsombudsmannen tar från 2022 emot anmälningar från enskilda om diskriminering och vad gäller skyldigheter

som följer av diskrimineringslagen.

- Rätten till assistans har stärkts genom två lagändringar; en om grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning samt en som handlar om ökad rättssäkerhet för barn och vid behov av egenvård.
- En utredning har tillsatts som ska undersöka hur statistik om barn och elever i skolväsendet kan inhämtas har tillsatts under året. Detta har vi verkat för i flera år.
- I januari höjdes garantinivån inom sjuk- och aktivitetsersättning och funkisskatten togs bort (även om ett nytt jobbskatteavdrag minskade effekten). En utredning har tillsatts som ska analysera behovet av förändringar när det gäller beräkningen av sjuk- och aktivitetsersättning.
- Nu finns en nationell standard om kommunernas arbete med hållbar utveckling och Agenda 2030. Här finns hänvisning till universell utformning och tillgänglighetskrav vid offentlig upphandling samt även krav på aktiv involvering vid uppföljning av beslut, också i relation till de olika diskrimineringsgrunderna.
- Socialstyrelsen har tagit fram nationella riktlinjer för vård och stöd vid adhd och autism.

[Uppföljningsrapporten kan du läsa här](#)

Valet 2022

Vårt övergripande valbudskap inför riksdagsvalet var rätten till jämlik hälsa. Utgångspunkten är att personer med funktionsnedsättning och kroniska sjukdomar har sämre livsvillkor, levnadsvanor och hälsa jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Så har det varit under lång tid och inför valet ville vi sätta fokus på detta.

Många faktorer påverkar folkhälsan. En jämlik och personcentrerad vård, där alla människor får samma goda tillgång till diagnostik och behandling, skapar viktiga förutsättningar för en jämlik hälsa. Men för att hälsan ska bli jämlik krävs också trygghet

och rättvisa, fungerande skola och utbildning, en inkluderande arbetsmarknad och trygg ekonomi för alla. Samtliga faktorer som påverkar hälsan är centrala rättigheter i FN:s funktionsrättskonvention.

Fem valfrågor

Under budskapet om rätten till jämlik hälsa lyfte vi fem valfrågor som spänner över Funktionsrätt Sveriges prioriterade områden om funktionsrätt, jämlik vård, utbildning, rätt till arbete och en stärkt rätt till rättshjälp och rättsskydd. Under fyra kampanjveckor drev vi de olika frågorna.

Under kampanjerna publicerades debattartiklar i riksmidier, fördjupande

rapporter publicerades på vår hemsida och en kampanjfilm och budskap spreds på sociala medier.

[Valfrågorna på vår hemsida, läs mer](#)

Övergripande uppmaningar

För att skapa ett hållbart och inkluderande samhälle för alla behöver vi se till att funktionsrätten kommer in i all politik redan från början. Här är Funktionsrätt Sveriges övergripande uppmaningar till politiken i valet 2022. Vi uppmanar landets politiker:

- Höj statsbidraget till funktionsrättsrörelsen
- Säkerställ aktiv involvering av personer

med funktionsnedsättning Arbeta för en förbättrad nationell statistik

- Öka kunskapen om universell utformning - på alla nivåer
- Ta hänsyn till jämlikhet i alla budgetprocesser
- Säkerställ ett funktionsrättsperspektiv i statliga utredningar

[Övergripande uppmaningar på vår hemsida](#)

Partiledarutfrågningar

Under mars och april arrangerade vi en serie digitala samtal med partiledare och andra företrädare för riksdagspartierna. Vi var nyfikna på var partierna står i våra viktiga funktionsrättsfrågor, men också på vad vi kan förvänta av respektive parti i regeringsställning.

Vi kunde genomföra samtalen med en långsam undertextning med stöd av Afasiförbundet och Myndigheten för tillgängliga medier, MTM. De är även teckenspråkstolkade med stöd av MTM.

[Se partiledarsamtalen](#)

Partienkät, partialanalys och valkompass

Med utgångspunkt i våra fem valfrågor gjorde vi en enkät med 23 frågor till riksdagspartierna om den kommande mandatperiodens funktionsrättspolitik. Samtliga riksdagspartier svarade på enkäten och utifrån svaren gjorde vi en partialanalys och även en valkompass.

[Enkäten och partialanalysen, läs mer här](#)
[Valkompassen, här kan du läsa mer](#)

Efter valet

Vi vet att valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning är lägre än hos övriga befolkningen. Statistiska centralbyråns analys av valdeltagandet i riksdagsvalet 2018, visade att det skilde hela sju procent i valdeltagande mellan röstberättigade personer med funktionsnedsättning och röstberättigade personer i resten av befolkningen.

Efter höstens val var vi nyfikna på till vilken

andel personer med funktionsnedsättning röstade i riksdagsvalet. Siffrorna för höstens val är ännu inte färdiga.

Men i september genomförde Funktionsrätt Sverige två enkäter. Den ena handlade om hur medias valrapportering upplevdes, med avseende på relevans och tillgänglighet. Den andra ställde frågor kring hinder för själva valdeltagandet.

[Eftervalsarbetet på vår hemsida, länk](#)

Almedalen

Funktionsrätt Sverige medverkade vid Almedalsveckan 2022 den 3-7 juli. Vi hade inget tält och svarade inte för någon egen programpunkt, men deltog i flera seminarier som arrangerades av andra aktörer.

Flera av våra representanter medverkade i en workshop som Iris Hadar arrangerade om hur vi motverkar utanförskapet inom utbildning, arbetsliv och andra platser i samhället.

Nicklas Mårtensson var med och diskuterade krisberedskap i ett seminarium som arrangerades av Lunds universitet, Nicklas medverkade dessutom som panelist i två seminarier med fokus på arbetsmarknaden – ett Misa-seminarium om reformeringen av

Arbetsförmedlingen och ett seminarium om universell utformning av arbetsplatser som arrangerades av UUA-föreningen.

Magnus Andersson deltog i ett panelsamtal som ordnades av Abilia och Ola Linder medverkade i STIL:s seminarium med fokus på LSS.

När veckan avslutades var vi en av tre organisationer som inför 1 100 åhörare höll tal på Almedalsscenen i samband med Mångfaldsparaden. Marie Sten talade om vår sorg och bestörtning över mordet på Ing-Marie Wieselgren – det förfärliga dåd som inträffat mitt i hjärtat av Almedalen sommaren 2022.

MR-dagarna i Örebro

Funktionsrätt Sverige medverkade både med en monter och i flera seminarier vid MR-dagarna i Örebro i november 2022. Temat var "Rätten till ett liv i trygghet och säkerhet". Vi delade montern med FUB:s arvfondsprojekt "Mitt Vuxenliv – Livskunskap".

Funktionsrätt Sverige och projektet Funktionsrättsbyrån arrangerade ett gemensamt seminarium med fokus på den aktuella frågan om artificiell intelligens. Rubriken för seminariet var "AI och funktionsrätt – från otrygghet mot rättssäkerhet?". Seminariet streamade live via Youtube. Mia Ahlgren medverkade i panelen och Ola Linder var moderator.

Ola Linder medverkade också i ett seminarium med ett globalt rättighetsperspektiv som arrangerades av Svenska kyrkan och ett seminarium som ordnades av Sveriges antidiskrimineringsbyråer, medan Mia

Ahlgren medverkade i ett seminarium om Sveriges efterlevnad av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, arrangerat av Fonden för mänskliga rättigheter. Monica Klasén McGrath var panelist i ett seminarium om situationen för migration med funktionsnedsättning, arrangerat av Independent Living Institute. Ther Tomma, praktikant på Funktionsrättsbyrån, medverkade också i ett seminarium om Funkofobi.

Funktionsrätt Sverige i media

Under året har vi debatterat flitigt om våra fem valfrågor, men också publicerat flera artiklar och pressmeddelanden kring andra intressepolitiska frågor.

Vi har publicerat ca 20 debattartiklar och lika många pressmeddelanden kring frågor som föräldraskap, arbetsmarknad, flyktingar med funktionsnedsättning från Ukraina, riskerna med flera av förslagen i Tidöavtalet

samt behovet av höjda statsbidrag till funktionsrättsorganisationerna.

Vi har också figurerat i både morgonsoffor och Sveriges radios Ekot där vi kommenterat frågor om valrörelsen, socialförsäkring och rätten till sexualitet och reproduktion.

[Nyheter, debattartiklar och utspel, länk till](#)

Flyktingar med funktionsnedsättning, från Ukraina och andra länder

Sedan Ryssland ockuperade Ukraina har vi på olika sätt engagerat oss i hur mottagandet av flyktingar med funktionsnedsättning från kriget i Ukraina fungerar i Sverige. Under året har vårt arbete vidgats till att omfatta alla migranter med funktionsnedsättning som kommer till Sverige. I kontakten med Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet och andra myndigheter har vi förmedlat de strukturella hinder vi ser i både mottagande och etablering av flyktingar och nyanlända med funktionsnedsättning.

Myndigheten för delaktighet har ett regeringsuppdrag att mot bakgrund av situationen i Ukraina, erbjuda aktivt stöd i funktionshindersrelaterade frågor till relevanta aktörer. Inom ramarna för uppdraget har bland andra Funktionsrätt Sverige varit med och tagit fram informationsmaterial på olika språk om rättigheter för asylsökande, nyanlända och skyddsbehövande med funktionsnedsättning.

I skrivelser och vid uppvaktningar har vi bland lyft följande frågor; Vi saknar ett funktionsrättsperspektiv i asylprocessen, både vad gäller flyktingar som ansöker om

asyl enligt massflyktsdirektivet (Ukraina) och flyktingar som söker vanlig asyl. Det handlar om brister i mottagandet, i ansökningsförfarandet, när det gäller rätten till vård, tillgängligt boende, hjälpmedel och annat stöd, som LSS.

Vi har i olika sammanhang efterlyst en översyn av asylprocessen utifrån rådande skrivningar i den funktionshinderspolitiska strategin, i EU:s funktionsrättsstrategi och i FN:s funktionsrättskonvention.

[Skriftliga synpunkter sakråd 8 juni](#)

[Skriftliga synpunkter sakråd 23 augusti](#)

PSFunk

Höstens PSFunk-dag hade två viktiga teman, det ena handlade om hur väl media speglade funktionsrättsfrågor under valåret och den andra handlade om digital tillgänglighet vid kris, med utgångspunkt i ny forskning kring brister och lärdomar från pandemin.

Under dagen presenterades Funktionsrätt Sveriges enkät om hur väl media speglade funktionsrättsfrågor under valrörelsen. Enkäten visade bland annat att 25 procent av de svarande inte upplevde att de hade tillräcklig information för att kunna göra ett informerat val. Det viktigaste skälet

var medias bristfälliga rapportering om frågor som är relevanta för personer med funktionsnedsättning.

[PSFunkseminariet kan ses här](#)

Internationellt arbete

Funktionsrätt Sverige har fokuserat på förberedelser inför det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd det första halvåret 2023. I augusti beviljade Socialdepartementet medel för att främja funktionsrätt samt planera och förbereda en hybridkonferens under 2023 tillsammans med European Disability Forum. Vi beslutade om tema Funktionsrätt, tillgänglighet och artificiell intelligens för konferensen 31 mars 2023 i Stockholm.

Fler exempel på aktiviteter under 2022:

- Brev till EU-ministern i januari 2022 med positivt svar
- Kontakter med cirka 100 personer i offentlig

sektor inklusive Regeringskansliet och myndigheter om funktionsrätt i EU

- Webinarium i november om den europeiska funktionsrättsstrategin inför det svenska ordförandeskapet
- Inspel till regeringen angående återuppbyggnad av Ukraina
- Träffat och lämnat inspel till europeiska revisionsrätten om funktionsrättskonventionen i EU:s strukturfonder
- Medverkat i arbetsgrupp på Socialdepartementet om rapporteringsprocess till FN
- Gjort inspel i samband med förhör i FN:s kommitté för Kvinnokonventionen
- Tagit fram underlag till alternativrapporter om ekonomiska sociala och kulturella rättigheter samt rasdiskrimineringskonventionen.

Intressepolitiskt arbete

Vårt huvudsakliga uppdrag från medlemsförbunden är att påverka i övergripande politiska frågor som är gemensamma för förbunden. Det intressepolitiska arbetet riktar sig i första hand mot riksdag, regering och myndigheter och tar sin utgångspunkt i funktionsrätten, varje människas rätt att fungera på lika villkor i samhällets alla delar. En stor del av vårt intressepolitiska arbete består av att bevaka den politiska debatten, pågående utredningar och att samordna remissyttranden med våra medlemsförbund. De allra flesta frågor har ett funktionsrättsperspektiv men det är inte alltid som det synliggörs. Vi har ett viktigt uppdrag tillsammans med våra medlemsförbund, att bidra till en konsekvensanalys som utgår från konventionen och rättighetsperspektiv av olika politiska förslag. Vi påtalar problem och brister som inte har uppmärksamats och ger även konstruktiva förslag på lösningar på samhällsproblem med syfte att skapa ett samhälle för alla.

Jämlik hälsa och vård efter behov

Jämlik hälsa beslutades som fokusområde på kongressen 2019 och förnyades av kongressen 2021. Inför riksdagsvalet 2022 pekade vi på hur personer med kroniska sjukdomar och funktionsnedsättningar missgynnas inom vården och har en sämre hälsa.

En framgång under året var primärvårdspropositionen (2021/22:72) som klubbades av riksdagen i april och innebär listning på förhand hos vårdcentraler med byte högst 2 gånger per år om det inte finns särskilda skäl. Detta gynnar kontinuitet och planering för våra grupper.

Såväl rehabilitering, habilitering som tillhandahållande och avgifter för olika hjälpmedel är ojämlik och vi hade dialog med

Socialstyrelsen som under året påbörjade arbetet med underlag till nationella riktlinjer. I vår Partienkät 2022 svarade sex av åtta riksdagspartier att de vill se nationella riktlinjer för tillgången till hjälpmedel.

Vad gäller remisser svarade vi på det viktiga betänkandet från tillgänglighetsdelegationen, med bland annat förslag till förbättringar av vårdgarantin för de med kroniska sjukdomar och funktionsnedsättningar. I vårt remissvar om "God tvångsvård", ställde vi oss positiva till stärkta rättigheter för de som vårdas enligt tvångsvårdslagstiftningarna, och i vår valenkät ställde sig samtliga partier bakom stärkta rättigheter för dessa grupper.

[Jämlik hälsa och vård efter behov, läs mer](#)

Intensivt arbete inom arbetsmarknadsområdet

Samarbetet med 73-punktsprogrammet som grund har fortsatt. En arbetsgrupp med representanter från Funktionsrätt Sverige, Hörselskadades Riksförbund (HRF), Synskadades Riksförbund (SRF) och DHR – Delaktighet, Handlingskraft och Rörelsefrihet, har träffat riksdagsledamöter, Arbetsförmedlingen, regeringsrepresentanter med flera. Kansliet för Hållbart arbetsliv har uppvaktats vid två tillfällen. Arbetsgruppens fokus har varit Arbetsförmedlingen, men även andra frågor har lyfts. Funktionsrätt Sverige har även träffat en delegation från Europaparlamentets utskott för sysselsättning och sociala frågor.

Som ett led i arbetsgruppens arbete har webinarier "Hur ska arbetssökande med funktionsnedsättning få stöd i en reformerad Arbetsförmedling?" arrangerats

tillsammans med funktionsrättsrörelsen, två debattartiklar skrivits, en i tidningen Arbetet och en i Dagens Arena samt en hemställan tillställts Riksrevisionen om att reformeringen av Arbetsförmedlingen behöver granskas. Inför höstens budgetbeslut skickades brev till riksdagsledamöter om att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag behöver höjas för att säkra specialistkompetens och tillräckligt med handläggare.

I juni 2022 gav arbetet viss framgång, då det i regeringsbeslut gjordes förtydliganden gällande stödet till arbetssökande med funktionsnedsättning.

Funktionsrätt Sverige har under året inlett deltagande i Arbetsmiljöverkets funktionshindersråd.

Socialförsäkring och ekonomi

Hösten 2022 startade vi privatekonomiklustret med yttersta syftet att arbeta för att en helhetsöversyn av den ekonomiska situationen för personer med funktionsnedsättning genomförs. I remissvar med förslag från förra regeringen om ett borttagande av funkisskatten, har behovet påtalats.

Ett resultat av gruppens arbete är ett öppet brev till socialförsäkringsministern samt debattartiklar undertecknade med regionala funktionsrättsföreningar.

[Arbete och tryggad försörjning, läs mer](#)

Barn och familj

Viktiga frågor har varit tvångsvård, våld mot barn och Barnkonventionen och med det rättigheter för barn med funktionsnedsättning. Vi har deltagit i referensgrupper och hearingar; funnits med i nätverk och deltagit på konferenser. Vi har uttalat oss och lyft frågorna till politiker. Dessutom arbetar vi för att ett nationellt hälsoprogram för barn och unga ska bli verklighet.

Frågor som rör familjesituationen har främst handlat om Vab-utredningen där vi deltagit i en referensgrupp och svarat på remiss. Dessutom bevakar vi och uttalar oss i frågan om omvårdnadsbidraget som försämrats de senaste åren.

I Almedalen träffade vi Barnombudsmannen samt Centerns skolpolitiska talesperson.

Skola och utbildning

Vi har medverkat i utredningar och skrivit remissvar rörande resursskolor, att fler ska nå målen med sin gymnasieutbildning, fler vägar till arbetslivet samt trygghet och studiero.

Arbetet för att få till stånd nationell statistik om elever med funktionsnedsättning var en valfråga med en artikel på DN debatt. Strax därefter tillsatte regeringen en utredning.

Vi har även haft samråd med Diskrimineringsombudsmannen rörande bristande tillgänglighet i skolan. En viktig fråga i arbetet med skolmyndigheterna har rört de digitala nationella proven.

Under våren etablerades ett skolkluster där 12 förbund medverkar. Slutligen har vi tagit upp motionen om diskriminering rörande vissa yrkesutbildningar med berörda förbund.

[Barn, familj och utbildning, läs mer](#)

Ett samhälle för alla

Med anledning av funktionsrättsstrategin genomför vi under 2022-2024 dialogmöten med Myndigheten för delaktighet, MFD, och berörda myndigheter utifrån strategins prioriterade områden. Under 2022 har det rört demokrati, hälsa och arbete och försörjning.

I början av 2022 inledde Institutet för mänskliga rättigheter sitt arbete. Vi har fört dialog främst om representation från funktionsrättsrörelsen i det råd som ska vara knutet till Institutet.

Under valåret 2022 har en rapport om hinder för att rösta tagits fram baserad på en enkät samt samtal med MFD om tillgänglighet och bemötande vid val har förts. Dessutom besvarade vi ett par remisser om val och demokrati.

Vi har haft kontakter med forskare samt genomfört ett dialogmöte om Artificiell

intelligens, AI, kopplat till en kongressmotion. Ett seminarium anordnades på MR-dagarna om AI och risker för diskriminering.

Vi har på olika sätt fört dialog med DO bland annat rörande bostadsdiskriminering och tillgång till rättvisa. Vidare har vi haft inspel på ett SCB-uppdrag rörande levnadsförhållanden. Den tredje uppföljningsrapporten av Respekt för rättigheter har tagits fram samt funktionshinderrådet hos MFD återupptogs efter ett par års uppehåll.

Vi har haft inspel i samband med förhör i FN:s kommitté för kvinnokonventionen samt medverkat i en arbetsgrupp på Socialdepartementet om rapportering till FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

[Inkluderande samhälle, läs mer](#)

LSS

2022 innebar en fortsättning på intressepolitiskt arbete inom LSS. Huvudmannaskapsutredningen för den personliga assistansen löpte vidare och Funktionsrätt Sverige hade bevakning genom Diana Chafik till 21 april 2022 och därefter Ola Linder som förordnade experter.

Arbetsklimatet i utredningen har varit öppet och konstruktivt. Myndigheten för delaktighet har i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd till kommuner om kontaktperson enligt LSS vilket Funktionsrätt Sverige bidragit till genom att kommentera på manus till filmer och inspel till ett skriftligt fördjupande material. Vi har träffat Lunds universitet som drivit ett projekt om olika former

av civilt icke-professionellt engagemang inklusive kontaktperson och god man. I Almedalen skedde bevakning och deltagande i seminarier med fokus på välfärdsstaten och den personliga assistansen.

Arbetet med LSS-klustret har fått en nystart under hösten 2022 då nya prioriteringar sattes, inklusive att börja diskutera vissa insatser i socialtjänsten som hemtjänst och boendestöd.

Funktionsrätt Sverige står bakom kampanjen Rimliga villkor för en höjd schablonersättning för personlig assistans. Vi träffade ansvarig minister under hösten 2022.

[LSS intentioner, läs mer](#)

Tillgänglighet och universell utformning

Projektet "Rätt från början" avslutades i januari 2022. Projektet sammanfattade lärdomarna i "En guide till universell utformning".

Rätt från början förmedlade kunskap om tillämpningar av universell utformning inom bostadsbyggande, arbetsliv eller utbildning.

Byggd miljö är aktuellt bland annat på grund av förändringen av byggreglerna. Under våren uppvaktade Funktionsrätt Sverige statssekreteraren Johan Danielsson för att diskutera frågor kring bostad och byggd miljö. Vid mötet valde vi att fokusera på en rapport från DO om diskriminering på bostadsmarknaden. Under hösten har vi lämnat inspel till Samhällsbyggnadssektorns regelforum, som ska ta fram en modell för verifiering av de nya byggreglerna.

Efter valet har vi uppvaktat flera nya ministrar, bland annat bostadsministern och civilministern med skrivelser om vikten av Universell utformning, UU, och tillgänglighetsperspektivet inom samhällsbyggnad, infrastruktur och digitalisering.

Valet har präglat arbetet under året. I vårt kampanjarbete har behovet av ökad kunskap om universell utformning varit en av våra övergripande frågor. Vi har också svarat på en remiss om "Säkerhet och tillgänglighet vid val", där vi bland annat föreslog en förbättrad rapportering kring hinder för att rösta. I anslutning till valarbetet genomförde vi ett test kring rapportering av valhinder.

[Tillgänglighet på vår hemsida](#)

Projekt 2022

Funktionsrätt Sverige bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete genom olika projekt. Varje projekt har en koppling till vårt intressepolitiska arbete. De tre pågående projekten har alla stöd från Allmänna Arvsfonden.

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**

MIN SEXUALITET min rätt

Arvsfondsprojektet "Min sexualitet - min rätt" är ett treårigt samarbete med RFSU som löper under perioden 2020-2023. Arbetet med de fyra fokusområdena har fortgått under 2022. Fokusområdena frihet från våld och sexuellt stöd har främst förberetts genom research och nätverkande för produktlansering 2023.

Inom fokusområdet sex, lust och njutning har vi synliggjort att lust är något för alla och visat att personer med funktionsnedsättning och kronisk sjukdom är sexuella människor som kan, vill och får känna lust. Utifrån det skapades en utåtriktad kampanj som syftade till att sprida kunskap genom autentiska berättelser.

Över 180 personer visade intresse att medverka. Samtliga fick själva avgöra i vilken form de önskade att delta. Därefter genomfördes telefonintervjuer och en del av berättelserna bildsattes med intima fotografier, antingen av

den som berättat eller av modeller. Resultatet blev kampanjen "Lusten ser inga hinder" som lanserades på Instagram den 25 oktober 2022. I skrivande stund följer 660 personer sidan och över 434 588 konton nåtts av annonser, bilder och inlägg. Parallellt släpptes kampanjfilmen med samma namn. I filmen syns två personer på deras första dejt. Tittaren ser hur stämningen är het och sexigt och visar samtidigt hur odramatiskt det är att ta av lårbensprotesen. Filmen har setts av 78 094 unika konton på Instagram och 168 197 visningar på Youtube. En syntolkad version har också publicerats. Som ett tillägg och vidareutveck-

Funktionsrätt
Sverige

ling av lust och njutning släpptes en samtalsfilm där tre röster, med olika erfarenhet av funktionsnedsättning, ger sina perspektiv och kommentarer på kampanjen.

Förutom uppmärksamhet och engagemang från flera funktionsrättsorganisationer har stora influencerkonton delat innehållet. På lanseringsdagen medverkade Gittel Ullebo, som

deltog med både berättelse och bild i kampanjen, och projektledaren Hanna Öfors på TV4 Nyhetsmorgon. Kampanjfilmen fick omnämnande i flera internationella branschtidningar och kom på andra plats i tidningen Resumés tävling "månadens film" och DN-annonsen "Stöna för döva öron" kom på andra plats i tidningens tävling för tryckt print.

En barnmorska frågade om jag verkligen skulle amma eftersom jag inte ser. Hon tyckte jag borde pumpa i stället. Till slut var jag tvungen att fråga 'menar du att man ammar med ögonen?'

Linda, 42 år

Föräldrar på olika villkor

Inom fokusområdet föräldraskap presenterade projektet 3 december 2022, på Internationella funktionshinderdagen, rapporten "Föräldrar på (o)lika villkor". Den är baserad på 26 personers upplevelser och erfarenheter av att vilja bli och vara förälder med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom. Bilden som tecknas är ett otillgängligt och bitvis exkluderande samhälle med insatser som brister och stödsystem som inte samspekar.

I rapporten finns sju rekommendationer, främst riktat till beslutsfattare och myndigheter, som pekar ut i vilken riktning vi vill se

utveckling på området. Det berör bland annat kunskapshöjande insatser inom hälso-och sjukvård, säkerställande av att en samordnad individuell plan (SIP) erbjuds för att garantera ett jämlikt föräldraskap och uppdra åt en offentlig insats att se över hjälpmedelssortimentet.

Kvarvarande brister och vägar framåt för ett inkluderande och jämlikt föräldraskap diskuterades av fyra partirepresentanter i en panel 8 december i riksdagen.

[Min sexualitet min rätts hemsida](#)

Funktionsrättsbyrån

Funktionsrättsbyrån är ett projekt som, med stöd från Arvsfonden under tre år, bygger upp en verksamhet för att stärka vuxna med funktionsnedsättning att tillvarata sina rättigheter. Genom att samla kunskap från rättighetsbärare som möter funktionshinder ska Funktionsrättsbyrån bidra till strukturförändring i samhället. Projektet startade i september 2021 och i januari 2022 öppnade Funktionsrättsbyråns rådgivning.

Rådgivningen riktar sig till vuxna med funktionsnedsättning och deras anhöriga och bemannas av en socionom och en jurist vilka ger rådgivning om rättigheter. Under året togs 388 ärenden emot. Erfarenheterna från det första årets rådgivning presenteras i Funktionsrättsbyråns årsrapport 2022.

De första versionerna av en metodhandbok

och en rättighetsdatabas har tagits fram och ska successivt utvecklas. Projektet tog emot tre praktikanter från socionom- och juristprogrammen. Under hösten rekryterades en strategisk fundraiser för att arbeta fram strukturer för långsiktig finansiering.

Strukturella problem som blivit synliga i rådgivningen har lyfts i flera tematiska webinarier, om bland annat tillgång till rättvisa, luckor i lagen samt trygghetsfrågor. Webinarerna har spelats in och finns på vår hemsida.

Funktionsrättsbyrån har under året medverkat i flera av DO:s arrangemang samt under MR-dagarna i Örebro 17-18 november. På MR-dagarna arrangerade Funktionsrättsbyrån ett webinarium om AI och funktionsrätt.

[Funktionsrättbyrån på webben](#)

Eupati Sverige - en delaktig patient

Eupati Sverige är ett treårigt projekt, som startade i september 2021 med ekonomiskt stöd från Allmänna arvsfonden.

Projektet är en del av Funktionsrätt Sveriges kongressmål som strävar mot en god och jämlik hälsa.

Eupati är en förkortning för European Patients Academy on Therapeutic Innovation, det vill säga, en europeisk patientakademi för hälsofrämjande innovation.

Eupati Sverige är en plattform där patientrörelsen, näringsliv, akademi och offentliga myndigheter kan mötas och samverka.

Under 2022 har vi fortsatt arbeta med den utbildning som ska öka kompetensen hos svenska patienter, brukare, närstående och företrädare. Utbildningen är framtagen till-

sammans med våra samverkanspartners och är anpassad efter våra svenska behov.

I utbildningen får deltagarna bland annat lära sig om forskning och utveckling av läkemedel, medicinteknik och precisionsmedicin, läkemedels väg från idé till patient.

Utbildningen fokuserar också på tillståndprocessen: Vad krävs för att ett läkemedel ska bli godkänt och eventuellt subventioneras? Det finns också avsnitt om mänskliga rättigheter, etik och hur man är delaktig som patient.

För att vara tillgänglig för många har vi valt att göra utbildningen digital. Den kommer ligga på en lärplattform som Funktionsrätt Sverige använder.

[Eupati Sveriges webbplats](#)

Kansliet

Funktionsrätt Sveriges styrelse har ett kansli till sitt förfogande. Vid årets slut arbetade 21 personer på kansliet. Kansliet leds övergripande av en generalsekreterare och är organiserat med fokus på det intressepolitiska uppdraget samt kommunikation om detta. Det operativa arbetet på kansliet leds av en kanslichef som anställdes under 2022. Projektet Funktionsrättsbyrån hade vid årsskiftet fem anställda och Eupati Sverige fyra. I Min sexualitet - min rätt som vi driver

tillsammans med RFSU arbetade vid årsskiftet två personer på RFSU och två personer på Funktionsrätt Sverige. Under året har en person arbetat halvtid med att skapa en patientföreträdarutbildning och en person har under hösten arbetat mindre än halvtid med ett projekt om Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd under det första halvåret 2023. I enheten finns också en webbansvarig medarbetare på deltid.

Samråd med myndigheter

Hos en rad myndigheter och andra aktörer har vi formella samråd. Under 2022 representerade drygt 240 personer Funktionsrätt Sverige i drygt 80 olika samråd. Genom samråden kan våra representanter föra in viktiga funktionsrättsperspektiv från Funktionsrätt Sveriges medlemsförbund, bevaka och tillvarata intresset för samtliga förbundsmedlemmar. Samråden är en viktig arena för oss att både uppmuntra och följa att regeringen och dess myndigheter efterlever

funktionsrättskonventionen och aktivt styr genom att myndigheterna arbetar för ett samhälle för alla. Vid operativa strategier eller beslut arbetar vi för att regeringen och myndigheterna har en konsekvensanalys som utgår från konventionen och rättighetsperspektiv. Vi har också en standardiseringsverksamhet med stöd från Konsumentverket där vi under 2022 deltog i åtta kommittéer.

Regeringens funktionshinderdelegation

Dialogen med regeringen sker till stor del i regeringens funktionshindersdelegation som hålls fyra gånger per år. Från den under hösten 2022 tillträdde regeringen är det socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall som leder delegationen.

Delegationen har oftast en eller flera andra ministrar som gäster. Vid sidan om dessa formaliserade möten, har vi en direktdialog med enskilda ministrar i regeringen kring enstaka frågor.

Funktionsrätt Sveriges förtroendevalda 2022

Styrelse vald på kongressen 20 maj 2021

Elisabeth Wallenius, ordförande

Marie Sten, ILCO Tarm-, uro- och stomiförbundet, vice ordförande

Jimmie Trevett, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH),
andre vice ordförande

Maritha Sedvallson, Astma- och Allergiförbundet

Inger Ros, Riksförbundet HjärtLung

Lotta Håkansson, Reumatikerförbundet

Marina Carlsson, Personskadeförbundet RTP

Veronica Magnusson Hallberg, Svenska Downföreningen

Anders Lago, FUB, För barn, unga och vuxna med
utvecklingsstörning

Revisorer, förtroendevalda

Christina Boman-Karlsson, Schizofreniförbundet

Håkan Jarmar, RSMH

Ersättare

Björn Nilsson, Njurförbundet

Revisor, auktkoriserad

Mats Blomgren

Valberedning

Lars Berge-Kleber, Afasiförbundet, sammankallande

Anki Sandberg, Riksförbundet Attention

Håkan Hedman, Njurförbundet

Jan-Olof Forsén, RSMH

Arvodeskommitté

Lars Berge-Kleber, Afasiförbundet, sammankallande

Håkan Jarmar, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH)

Ulla Adolfsson, Autism och Asperförbundet

Styrelsen har under året haft sex protokollförda möten.

Ordförandemöten

Under Coronapandemin ställdes alla fysiska möten in, så även våra ordförandemöten, där våra medlemsförbunds ordföranden samlas. Sedan sommaren 2020 fram till i maj 2022 har vi träffats en gång i månaden till mer informella och digitala ordförandemöten.

Ordförandemötena är ett sorts rådsmöten där såväl dagsaktuella intressepolitiska frågor som mer visionära policyfrågor diskuteras. De digitala ordförandemötena varit välbesökta och uppskattade och har under pandemin utgjort ett viktigt samtalsforum för att hitta nya, fördjupande och regelbundet återkommande arbetsformer i våra gemensamma frågor. Under 2022 arrangerades fem informella ordförandemötena och ett ordinarie fysiskt ordförandemöte i Haninge i slutet av oktober.

Avlämnade remissvar under 2022

Våra remissvar är en viktig del av vårt löpande intressepolitiska arbete. Funktionsrätt Sverige ombeds ofta lämna yttranden kring olika utredningar och lagförslag från regeringen, men också kring föreskrifter, vägledningar och andra dokument från olika myndigheter. Endast ett fåtal av de remisser vi får in har vi möjlighet att lämna synpunkter på, därför sker en rätt hård prioritering av vilka vi ska besvara. Under 2022 lämnade vi yttranden på 22 stycken.

Under 2022 har vi vid ett flertal tillfällen bjudit in utredare till digitala förbundsmöten, både nytillsatta utredare och utredningar som avslutat sina uppdrag och lämnat förslag till regeringen. Vår ambition har varit att skapa mötesforum framförallt med nytillsatta och pågående utredningar i syfte att påverka tidigare i processen än vid den efterföljande remisshantering.

Januari

En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet SOU 2021:69

Promemoria – Stärkt trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga
Lagrådsremiss, Resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd

Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)

Funktionsrätt Sverige yttrande Fi2021/03461 En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling

April

Säkerhet och tillgänglighet vid val SOU 2021:96

Maj

Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet SOU 2021:93

Ett utökad skydd mot diskriminering SOU 2021:94

Remiss avseende förslag till allmänna råd med kommentar om betyg och prövning

Juni

Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga SOU 2022:6

Augusti

Ytterligare skattesänkningar för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning

September

Europaparlamentets lagstiftningsresolution om förordning om allmänna direkta val av ledamöter till Europaparlamentet

Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram SOU 2022:22 – ”Tillgänglighetsdelegationen”

Oktober

Ett hållbart mediestöd för hela landet Ds 2022:14

Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB SOU 2022:31

Skydd för konsumenters kollektiva intressen – genomförande av EU:s grupptalandirektiv SOU 2022:42

I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning SOU 2022:34

November

Promemorian Regler om privata sjukvårdsförsäkringar inom den offentligt finansierade hälso- och sjukvården Ds 2022:15

December

Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

God tvångsvård – trygghet, säkerhet och rättssäkerhet vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård SOU 2022:40

Bättre konsekvensutredningar Ds 2022:22

Avgivna skrivelser under 2022

Januari

Skrivelse till Hans Dahlgren/regeringskansliet: Funktionsrätt Sverige om att bidra till det svenska ordförandeskapet i EU 2023

Svar från Hans Dahlgren/regeringskansliet

Skrivelse till Christina Welander angående propositioner om digital tillgänglighet våren 2022

Svar från Christina Welander 1 juli 2022

Tillgänglighetsdirektivet och andra unionsakter samt propositioner om tillgänglighet våren 2022

Februari

Skrivelse till bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forsell angående Disability inclusive and accessible reconstruction and recovery of Ukraine.pdf Obs! på engelska

Skrivelse till socialminister Lena Hallengren angående stadsbidraget till funktionsrättsrörelsen

Skrivelse till Lena Hallengren: European conference on the rights of persons with disabilities and Annual General Assembly of the European Disability Forum during Swedish Presidency of the Council 2023

Mars

Bidrag från Funktionsrätt Sverige till EU:s nationella reformprogram mars 2022

Bidrag från Funktionsrätt Sverige till EU:s nationella reformprogrammars2022

Skrivelse till utrikesminister Anne Linde Val till FN:s övervakningskommitté CRPD 20220309

April

Funktionsrätt Sverige om EU funktionsrättsstrategi 2021

Synpunkter till EU-kommissionen om att utöka skydd mot hatbrott

Funktionsrätt Sverige synpunkter om 2020 års valutredning april 2021

juni

Submission European Court of Auditors CRPD June 2022

(inspel till Europeiska revisionsrätten)

Granska reformeringen av Arbetsförmedlingen

Skriftliga synpunkter Funktionsrätt Sverige sakråd om Ukraina

Skriftliga synpunkter Funktionsrätt Sverige Hearing public service

Augusti

Skriftliga synpunkter om situationen för flyktingar från Ukraina sakråd

Oktober

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till utbildningsminister Mats Persson

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till skolminister Lotta Edholm

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till statsminister Ulf Kristersson

Skrivelse till Institutet för mänskliga rättigheter

November

Skrivelse till Arbetsförmedlingen angående offentlig upphandling november 2022

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till socialminister Jakob Forssmed

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till socialförsäkringsminister Anna Tenje

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige till civilminister Erik Slottnér

Skrivelse från Funktionsrätt Sverige med flera till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson

Skrivelse till civilminister Erik Slottner angående åtgärder för funktionsrätt i förordningen om Artificiell intelligens (AI Act)

Skrivelse till justitieminister Gunnar Strömmer med förfrågan om möte angående grundlagen samt frågor om funktionsrätt under Sveriges ordförandeskap i EU

Skrivelse till EU-minister Jessika Roswall angående funktionsrätt under Sveriges ordförandeskap i EU

Skrivelse till jämställdhetsminister Paulina Brandberg om Funktionsrättsrättsperspektiv på direktivet om våld mot kvinnor och EU-frågor

December

Skrivelse till Kansliet för Hållbart arbetsliv inför möte

Öppet brev till socialförsäkringsminister Anna Tenje

Letter from EDF Funktionsrätt Sverige for the reconstruction of Ukraine SE 20221202

Skrivelse till Parisa Liljestrand om SVts publicering av text samt sändningstillstånd, Funktionsrätt Sverige tillsammans med HRF och SRF

Funktionsrätt Sveriges 50 medlemsförbund

Afasiförbundet

Astma- och Allergiförbundet

Autism Sverige

Blodcancerförbundet (BLC)

Bröstcancerförbundet

Diabetesförbundet

Dyslexiförbundet

Elöverkänsligas Riksförbund

Fibromyalgiförbundet (FF)

Föräldraföreningen för Dyslektiska Barn

FUB För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning

Förbundet Blödarsjuka i Sverige (FBIS)

Hiv-Sverige

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

Hjärtebarnsfonden

Huvudvärksförbundet

Mag- och tarmförbundet

Mun- & Halscancerförbundet (MHCF)

Narkolepsiföreningen

Neuro

Njurförbundet

Osteoporosförbundet

Parkinsonförbundet

Personskadeförbundet RTP

Primär immunbrist organisationen (PIO)

Prostatacancerförbundet

Psoriasisförbundet
Reumatikerförbundet
RG Aktiv Rehabilitering
Riksförbundet Attention
Riksförbundet Balans
Riksförbundet Cystisk Fibros (RfCF)
Riksförbundet DHB
Riksförbundet för ME-patienter
Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH)
Riksförbundet HjärtLung
Riksförbundet Sällsynta diagnoser
Riksföreningen Grunden
RLS-Förbundet
Schizofreniförbundet
Stammingsförbundet
Stroke-Riksförbundet
Svenska Celiakiförbundet (SCF)
Svenska Downföreningen
Svenska Epilepsiförbundet (SEF)
Svenska Glaukomförbundet
Svenska OCD-förbundet
Tandhälsförbundet (TF)
Tarm-, uro- och stomiförbundet, ILCO
Ångestförbundet ÅSS

Funktionsrätt Sverige utgörs av 50 funktionsrättsförbund, som slutit sig samman för att agera med samlad kraft. Tillsammans representerar Funktionsrätt Sverige cirka 400 000 medlemmar.

Funktionsrätt Sverige, Box 1386, 172 27 Sundbyberg
www.funktionsratt.se